

свобода, 2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-domashnie-nasylstvo-choloviky/30581550.html>.

2. Газлайтінг: чим небезпечний і як йому протистояти? Журнал invme. URL: <https://invme.com/ru/blogs/content/chem-opasen-gazlaiting>.

3. Тобі здалося: що таке газлайтінг і чому це не можна терпіти. ТСН новини, 27.11.2021. URL: <https://tsn.ua/lady/psychologia/ona/tobi-zdalosya-scho-take-gazlayting-i-chomu-ce-ne-mozhna-terpiti-1917958.html>.

4. Анна Богінська. Газлайтінг. Гостінг у відносинах. Мостінг. Орбітінг. Психологічні маніпуляції. URL: https://annaboginskaya.com/video#tlection=207266422_24.

Сьомін О. Є.,

здобувач ступеня вищої освіти
магістра Національної академії
внутрішніх справ

НАУКОВО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ФОРМ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, НЕБЕЗБЕЧНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО НАСИЛЛЯ

У сучасних соціально-економічних умовах України простежується тенденція до збільшення проявів домашнього насилля. На таку ситуацію, зокрема, вплинуло запровадження карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 [1, с. 12].

Український інститут майбутнього спільно з «Нью Імідж Груп» у червні 2021 року провели нове соціологічне дослідження щодо масштабів домашнього насилля в Україні. Воно показало, що три чверті громадян стверджують, що добре розуміють, що означає термін «домашнє насилля», ще 17% хоча б щось чули про нього і лише 7% не знають, що означає цей термін [4].

Однак, громадяни переважно вважають, що домашнє насилля проявляється насамперед у фізичних або психологічних проявах і дещо менше у різного роду заборонах чи примушуваннях. Це є досить вузьким розумінням вказаного терміну. Тому, виникає необхідність роз'яснення та деталізація

вказаного поняття на основі існуючих нормативно-правових актів, які існують в державі та на міжнародному рівні.

Організація Об'єднаних Націй прийняла низку актів – декларацій («Загальна декларація прав людини»), конвенцій («Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок», «Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод») та інших документів, які при прийнятті їх окремими державами допомагають визначати та долати різні види дискримінації та насильства щодо особистості. Так наприклад, у Декларації ООН «Про викоренення насильства щодо жінок» від 20 грудня 1993 року, до якої приєдналася й Україна, вказується, що до насильства можна віднести таке:

фізичне, сексуальне та психологічне насильство, яке має місце у сім'ї, включаючи побиття, сексуальне примушування по відношенню до дівчат у сім'ї, насильство, що пов'язане з посагом, звалтування жінки чоловіком, пошкодження жіночих статевих органів та інші традиційні дії, які завдають шкоди жінці, а також позашлюбне насильство та насильство, що пов'язане з експлуатацією;

фізичне, сексуальне та психологічне насильство, яке має місце у суспільстві взагалі, включаючи звалтування, сексуальне примушування, сексуальне домагання та залякування на роботі, в освітніх закладах та в інших місцях, торгівлю жінками та примушування до проституції;

фізичне, сексуальне та психологічне насильство з боку або при потуранні держави, де б це не відбувалося [5].

На основі міжнародних актів в Україні в 2001 році був прийнятий закон «Про попередження насильства в сім'ї», який складався із сімнадцяти статей та семи розділів. У собі він умістив лише основоположні терміни та з часом став застарілим, не відповідав сучасним стандартам. Це зумовило у 2017 році створення нового закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який уже більш об'ємним та змістовним. Для порівняння він містить у собі тридцять чотири статті та дев'ять розділів.

У вказаному законі було вперше дано змістовне поняття домашнього насилля, яке визначається як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно

проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Виходячи з вище сказаного можна виділити, що крім звичних форм насилля (фізичного, психічного та сексуального) з'явилася нова форма – економічна. Це форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Таке насильство є особливо небезпечне тим, що умисне відібрання або ненадання одним членом сім'ї іншому майна та коштів, на які постраждала особа має передбачене законом право, може мати наслідком смерть жертви або викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Якщо фізичне та сексуальне насильство, як правило, залишають «сліди» у вигляді фізичних ушкоджень та травм, розірваного одягу тощо, то економічне насильство – прихована форми домашньої тиранії та часто складна для ідентифікації і доказування.

До прикладу, синці та побої можна відразу візуально розгледіти, травми внутрішніх органів – виявити при медогляді. А от виявити недоїдання особи внаслідок позбавлення її кривдником належного харчування (економічне насильство), а також встановити причинно-наслідковий зв'язок з діями тирана – вкрай важко, але можливо.

Дуже часто жертва сприймає таке ставлення кривдника як нормальну поведінку і «списує» на ревності, риси характеру кривдника, тощо і вважає це наслідком своєї «поганої» поведінки.

Особа, яка страждає від насильства, повинна спочатку усвідомити, що вона жертва, адже, не переконавши себе – не переконаєш інших. Наступним логічним кроком будуть дії, спрямовані на припинення насильства, звернення до відповідних органів та покарання кривдника.

Отже, можна зробити висновок, що національне законодавство наразі повністю змогло охопити питання домашнього насилля в Україні. Органи державної влади на цьому не зупиняються, постійно діють різні форуми та акції, зокрема «16 днів проти насильства». Мета акції – привернення уваги суспільства до проблем подолання насильства у сім'ї, жорстокого поводження з дітьми, протидії торгівлі людьми та захисту прав жінок.

Крім того, 24 лютого 2021 року в Україні постановою кабінету міністрів затверджені «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою стані на період до 2025 року». Метою вказаної Програми є удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах децентралізації з урахуванням міжнародних стандартів, Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Указу Президента України від 21 вересня 2020 р. № 398 «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства», а також підвищення ефективної взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості [3].

Тому, слід зазначити, що держава наразі не стоїть осторонь від проблем, які відбуваються в сім'ях громадян.

Список використаних джерел

1. Дмитрушак О. С. Запобігання домашньому насильству підрозділами Національної поліції України. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/k2/NewF/14/a.pdf>.

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35.

3. Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року : постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145.

4. Домашнє насильство в Україні: досвід та настрої громадян. URL: <https://uifuture.org/publications/domashnyenasylstvo-2-mln-ukrayincziv-stverdzhuyut-shho-staly-zhertvamy-zhorstkogo-povodzhennya-u-pobuti/>.

5. Про викоренення насильства щодо жінок: Декларація ООН проголошена резолюцією 48/104 Генеральної Асамблеї від 20 грудня 1993 року.

Савельсва А. С.,
курсант 2-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЛЯ СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Наша країна повинна бути без насильства у будь-яких його проявах. Адже, акт насилля відбувається між двома чи більше людьми, який спричиняє негативні наслідки у вигляді втрати матеріальних цінностей, психологічної травми, а інколи навіть й смерті. Звісно, людина може вимагати від іншої щось за допомогою текстових повідомлень чи електронної пошти. Тому кожен може зазнати насилля протягом всього життя. Але на сьогоднішній день частіше чинять насильство над дітьми, жінками, людьми старшого віку.

67% дітей стикалися з випадками булінгу за останні 2–3 місяці. 89% опитаної молоді вважає булінг проблемою в нашій країні; 49% зазначили, що в школі над ними знущались, у 76% випадків причиною цькування була зовнішність. Більшість із постраждалих нікому про це не розповіли. Зокрема тому, що соромились. І лише 4% розповіли вчителю [1].

Статистика вражає! Тому це найбільш актуальна проблема сьогодення України. Саме психологічне насильство використовується, щоб отримати та зберегти контроль над іншим. Наприклад, постійне критикування іншої людини, маніпулювання емоціями, соціальна ізоляція. Серед частих докорів бувають такі: « У тебе ніколи не вийде правильно з першого разу!», « Ти знову зробила це неправильно! ». Також одним із видів психологічного насилля є шантаж: « Я перестану робити тобі це, якщо ти не заплатиш », « Якщо ти не дасиш мені списати домашнє завдання, я тебе поб'ю ».

«Дитина проходить процес соціалізації, переймаючи модель поведінки, яку вона бачить в навколишньому їй оточенні. У нас сьогодні суспільство переповнене насильством у різних формах: фізичне, вербальне, у вигляді повного